

УДК 811.111(07):004.738.5

DOI: 10.35619/iiu.v1i17.514

Мороз Людмила

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-2750-8694
e-mail: kafedrarshu@ukr.net

Ковалюк Владислав

старший викладач кафедри іноземних мов
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0001-6419-7197
e-mail: ftaalazol72@gmail.com

Масло Ірина

асистент кафедри іноземних мов
Національного університету водного господарства та
природокористування,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-8637-5000
e-mail: i.m.maslo@nuwm.edu.ua

ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Стаття присвячена актуальній проблемі використання мобільних додатків у процесі вивчення англійської мови. Автори статті розкривають поняття «мобільне навчання» та розглядають його як важливий освітній інструмент у вивченні іноземних мов. Зазначено, що мобільне навчання – це сучасний напрям в освіті, характерною ознакою якого є створення освітнього середовища. Зазначено, що завдання викладача – допомогти студентам вибрати необхідні ресурси, які можуть максимально сприяти вивченню мови, індивідуалізуючи процес навчання. На думку авторів, практичне застосування мобільних додатків містить у собі великий потенціал, але водночас інтеграція роботи з додатками в структуру практичного заняття вносить певні проблеми і тому вони можуть використовуватися досить обмежено. Акцентовано увагу на впровадженні інтерактивних технологій у процесі навчання з метою організації та інтенсифікації самостійної роботи здобувачів освіти (переважно позааудиторної), а це є перспективним напрямом у вивченні мов. Зазначено їх перевагу над традиційними методами навчання з огляду інтенсифікації самостійної діяльності, індивідуалізації, підвищення пізнавальної активності та мотивації.

У статті наведено короткий огляд мобільних додатків для навчання англійської мови та досвід їх використання у самостійній роботі студентів.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, мобільне навчання, навчальні мобільні програми, самостійна робота студентів, іноземна мова.

Постановка проблеми. Іншомовна освіта стає нині одним із базових компонентів у структурі компетентнісної моделі підготовки фахівця. У зв'язку з цим значно зростає роль іноземної мови при підготовці фахівців в освітніх організаціях ЗВО, в яких курс іноземної мови носить комунікативно-прагматичний та професійно-орієнтований характер. Сьогодні перед закладами вищої освіти стоїть завдання не лише модернізації змісту навчальних курсів, а й упровадження нових технологій формування іншомовної комунікативної компетенції майбутніх спеціалістів.

Аналіз останніх досліджень з проблеми інноваційних процесів у галузі навчання іноземних мов засвідчив, що більшість вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема Дж. Тракслер, Х. Джарвіс, М. Файн, підкреслюють унікальність мобільного навчання порівняно з традиційними і сучасними методами, такими як e-learning та змішане навчання: здобувачі освіти насамперед не прив'язані до певного часу та місця, мають доступ до навчального матеріалу завжди, у будь-який зручний час (Traxler, 2009; Jarvis, 2013; Fine, 2015).

Мета статті – довести, актуальність та переваги упровадження в освітній процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема технологій, пов'язаних з мобільним навчанням, що забезпечують оптимізацію освітнього процесу, доступність й ефективність навчання, інтеграцію у інформаційне суспільство.

Виклад основного матеріалу дослідження. Використання планшетних комп'ютерів, смартфонів, мобільних телефонів, iPad, iPhone та інших технологічних новинок в освітніх цілях призвело до формування в межах концепції електронного навчання (e-Learning – Electronic Learning) нового напрямку – мобільного навчання іноземній мові (M-Learning – Mobile Learning). Багато вчених і педагогів впевнені, що майбутнє навчання з підтримкою інформаційно-комп'ютерних технологій пов'язане саме з поширенням мобільних засобів зв'язку, появою великої кількості освітніх додатків і програм, нових технологій, які розширяють можливості та якість освіти.

Мобільне навчання – це сучасний напрям в освіті, характерною ознакою якого є створення нового освітнього середовища. Завдяки поширеності мобільних технологій та постійному зростанню функціональності мобільних пристроїв, експерти ЮНЕСКО (UNESCO, 2023) в галузі освіти пропонують використовувати їх потенціал для підвищення якості та доступності освіти, а також побудови індивідуальної траєкторії навчання.

Питання теорії та практики використання мобільних пристроїв та мобільних освітніх ресурсів учені розглядають на наукових конференціях та форумах. З 2003 року в Європі та США щорічно проводиться низка конференцій та семінарів, на яких обговорюється використання мобільних

освітніх технологій або ресурсів. З 2003 року проходить Міжнародна конференція «MLearnCon» з проблем інтеграції мобільних технологій у навчання, створення та використання освітнього мобільного контенту. Міжнародна конференція з мобільного навчання «The International Conference of Mobile Learning» – це платформа для обговорення результатів досліджень у галузі мобільного навчання та перспектив у цій галузі. Інтерес представляють результати проекту «Mobile Technologies in Life-long Learning: Best Practices» (MOTILL, 2023). У межах цього проекту проведено дослідження впливу мобільних технологій на підвищення доступу до освіти незалежно від соціального та економічного стану, віку, статевої, релігійної, етнічної приналежності особи, обмежених фізичних можливостей людей. У Європі та США існують періодичні видання, присвячені проблемам мобільного навчання, зокрема, International Journal of Mobile and Blended Learning та International Journal of Mobile Learning and Organisation. Існує ціла низка великих закордонних проєктів, спрямованих на створення нового віртуального середовища навчання з використанням мобільних технологій, зокрема EUROCALL (Zou, 2015).

Принциповою відмінністю мобільного навчання є така його особливість:

неформальний характер навчання, у якому зростає частка самостійної роботи здобувачів освіти, так зване кероване чи контрольоване самонавчання; постійний процес навчання, стирання кордонів між навчальними заняттями та позанавчальними, роботою в аудиторії та за її межами.

Користувачам мобільних пристроїв доступна величезна кількість програм для вивчення іноземних мов, насамперед англійської. На нашу думку, навчання використанням додатків для мобільних електронних пристроїв у сучасних умовах навчання у ЗВО є особливо актуальне. Завдання викладача – допомогти здобувачам освіти вибрати необхідні продукти, які будуть максимально сприяти вивченню мови індивідуалізуючи процес навчання.

Сьогодні є мобільні програми та програми, орієнтовані на різні аспекти викладання іноземної мови. Вивчення наукової літератури, ринку мобільних додатків іноземних мов, а також систематизація досвіду використання додатків для вивчення іноземної мови дозволили нам виокремити такі основні групи:

- 1) мобільні додатки, спрямовані переважно на вдосконалення певного мовленнєвого вміння;
- 2) мобільні програми, розроблені для розвитку мовленнєвих навичок, наприклад, лексичних або граматичних;
- 3) універсальні мобільні програми, призначені для комплексного розвитку іншомовної комунікативної компетенції.

Безумовно, цей поділ є дуже умовним, оскільки більшість додатків не обмежена роботою з одним видом мовленнєвої діяльності чи конкретною навичкою. Наприклад, додатки, в яких навчання аудіюванню є домінуючою метою у будь-якому випадку поєднують у собі сприйняття усного мовлення на слух з навчанням читання, говорінню, розвитком лексичних навичок.

У контексті нашого дослідження цінним є практичне застосування у процесі навчання іноземної мови спеціалізованих мобільних додатків як засобу оптимізації та інтенсифікації навчального процесу, а також ресурсна база для

розробки навчальних матеріалів з дисципліни «Англійська мова в професійній діяльності». На нашу думку, практичне застосування мобільних додатків має великий потенціал, водночас інтеграція роботи з додатками в структуру практичного заняття виявляє певні проблеми і тому вони можуть бути використані досить обмежено. Заразом впровадження інтерактивних технологій у процес навчання з метою організації та інтенсифікації самостійної роботи студентів (переважно позааудиторної) – перспективний напрям.

Мобільні програми можуть досить ефективно застосовуються для розвитку вміння аудіювання шляхом перегляду відеороликів, прослуховування аудіофрагментів, запису мовних фрагментів та відеороликів. Розробники представляють програми для тих, хто хоче вдосконалити навички вимови, розпізнавання звуків на слух, співвідношення звукового та зорового образу слова. Як найбільш вдалі продукти можна назвати Sounds Right (British Council), а також додаток Sounds: Pronunciation App (Macmillan Education). Ці програми включають інтерактивні фонетичні таблиці для британського і американського варіантів англійської мови, вправи, ігрові завдання, тести. Для розвитку умінь сприймати та розуміти мову на слух надзвичайно важливим є додатки BBC, які дозволять студентам отримати доступ до автентичних аудіо-, відео- та текстових матеріалів, наприклад, Learning English for BBC, 6 MinuteBritishEnglish. Ці додатки можуть використовуватися і для розвитку інших лінгвістичних і лінгвокультурних компетенцій, оскільки включають спеціалізовані секції, присвячені вивченню лексики, граматики, розвитку комунікативних навичок і вміння говоріння.

У безкоштовних додатках, розроблених у межах навчальних програм Британської Ради – Learn English Audio & Video, Learn English Great Videos, Learn English Elementary Podcasts, представлені найкращі подкасти та відеоматеріали, призначені для вивчення англійської мови. Програми мають низку додаткових функціональних можливостей, таких як інтерактивні тексти аудіозаписів, інтерактивні глосарії ключових слів, вправи на розуміння кожної частини інформаційного матеріалу. Вони представляють матеріали різного рівня складності, дозволяють покращити навички сприйняття мови на слух і навіть поповнити словниковий запас. Мобільні додатки Two Minute English, Real English, Puzzle English, побудовані на навчанні сприйняттю мови на слух, також становлять значний інтерес для викладачів англійської мови та здобувачів освіти, оскільки містять величезну кількість ресурсів і завдань для роботи над таким необхідним і часто недостатньо розвиненим мовленнєвим умінням здобувачів освіти. У цілому, всі названі додатки, уміщуючи велику кількість тем і форм, володіють високим мотиваційним потенціалом, тому можуть бути використані для самостійної роботи здобувачів освіти.

Серед мобільних додатків, призначених для роботи над розвитком граматичних навичок, варто передусім назвати додаток Learn English Grammar (British Council). У ньому представлені граматичні вправи чотирьох рівнів. У тренувальних завданнях використовується 10 видів вправ, наприклад, заповнення прогалин, множинний вибір, зіставлення питань та відповідей. Необхідно зазначити, що додаток Learn English Grammar знаходиться на першому місці в категорії «Освіта» iTunes у 9 країнах світу, а також входить

до десятки кращих більш ніж у 40 країнах.

Ще один додаток Британської ради Johnny Grammar's Word Challenge – це вікторина для тих, хто вивчає англійську мову, яка допоможе перевірити не тільки загальний рівень володіння граматикою, а й правописні уміння та вживання лексики у розмовній англійській мові. Тести поділені на категорії (Words, Grammar, Spelling) у межах трьох рівнів складності.

Зручний додаток для перевірки знань граматики англійської мови – EnglishGrammarTest. У додатку представлено 60 тестів, кожен з яких присвячений окремій граматичній темі. Після виконання тесту в додатку подано перелік правильних та неправильних відповідей, а також пропонується просте та зрозуміле пояснення помилок.

Додаток MyWordBook доступний на сайті Британської ради, представлений у вигляді інтерактивної записної книжки. Лексика у додатку – це набори інтерактивних флешкарт, організованих як у довільному порядку, так і у вигляді тематичних груп, розподілених за рівнями складності. Кожна флешкарта має дефініцію та приклад вживання зі словника CambridgeUniversityPress, перекладом, полями для нотаток, аудіоприкладом, зображенням. Рубрика «Practice» містить п'ять видів завдань, після виконання яких користувач може перемістити слово до списку вивченої лексики.

Розділи для розвитку лексичних навичок входять також і до інших додатків, які ми розглядали вище (JohnnyGrammar's Word Challenge, LearningEnglishfor BBC, PuzzleEnglish та багато інших).

На наш погляд, багато додатків для поповнення словникового запасу можуть використовуватися насамперед для самостійної роботи здобувачів освіти, для активізації та розвитку їх лексичних навичок у межах вивчених тем, а також для самоперевірки. Водночас, слід зазначити, що далеко не всі програми мають якісне мовленнєве наповнення, різноманітні види завдань і не повною мірою використовують технічні можливості, якими наділені сучасні мобільні пристрої.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Проведений огляд дозволяє дійти висновку, що на сьогодні розроблено значну кількість мобільних додатків та програм для вивчення іноземної мови, спрямованих як на формування різних навичок та умінь, так і на розвиток різних видів мовленнєвої діяльності. Досить широкий спектр та різноманітність існуючих мобільних навчальних ресурсів дозволяють вибирати додатки відповідно до індивідуальних потреб, інтересів та рівня мовно-мовленнєвої підготовки здобувача освіти. Практично всі мобільні програми, які були описані вище, можуть досить ефективно бути використані для самостійної роботи.

На нашу думку, практичне застосування мобільних додатків містить у собі великий потенціал для підвищення ефективності процесу вивчення іноземних мов та вдосконалення іншомовної підготовки, дозволяє відкрити її нові грані і перетворити на захопливі пізнавальні заняття. Практика використання додатків засвідчує їх перевагу над традиційними методами навчання з огляду інтенсифікації самостійної діяльності, індивідуалізації, підвищення пізнавальної активності та мотивації здобувачів освіти до оволодіння іноземною мовою.

Отже, застосування мобільних технологій у навчальному процесі сприяє вдосконаленню процесу формування іншомовних умінь та навичок здобувачів освіти, забезпечує їх ефективну самостійну роботу, підвищує мотивацію та пізнавальну активність, інтерес до навчального предмета, допомагає інтенсифікувати та індивідуалізувати навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Traxler, J. (2009). *Current State of Mobile Learning. Mobile Learning : Transforming the Delivery of Education and Training*. Wolverhampton, PP. 9–24.
- Jarvis, H. (2013). From Computer Assisted Language Learning (CALL) to Mobile Assisted Language Use (MALU). *The Electronic Journal for English as a Second Language*. Vol. 16, No 4, pp. 1–12.
- Fine, M. (2015). Mobile Learning in the Educational Process. *Foreign Experience. Modern Scientific Research and Innovation*, No. 1. URL : <http://web.snauka.ru/issues/2015/01/43006> (дата звернення 11.01.2023).
- UNESCO. (2023). *Policy Guidelines for Mobile Learning*. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002196/219641E.pdf> (дата звернення 10.01.2023).
- MOTILL. (2023). *Mobile technologies in lifelong learning: recommendations*. Режим доступу : <http://www.motill.eu> (дата звернення 11.01.2023).
- Zou, B. (2015). Exploring Mobile Apps for English Language Teaching and Learning. *Proceedings of the 2015 EUROCALL Conference*. Padova, Italy, pp. 564–568.

REFERENCES

- Traxler, J. (2009). *Current State of Mobile Learning. Mobile Learning: Transforming the Delivery of Education and Training*. Wolverhampton. PP. 9–24.
- Jarvis, H. (2013). From Computer Assisted Language Learning (CALL) to Mobile Assisted Language Use (MALU). *The Electronic Journal for English as a Second Language*. Vol. 16. No 4, pp. 1–12.
- Fine, M. (2015). *Mobile Learning in the Educational Process. Foreign Experience. Modern Scientific Research and Innovation*. No. 1. URL: <http://web.snauka.ru/issues/2015/01/43006> (data zvernennia 11.01. 2023)
- UNESCO. (2023). *Policy Guidelines for Mobile Learning*. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002196/219641E.pdf> (data zvernennia 10.01.2023)
- MOTILL. (2023). *Mobile technologies in lifelong learning: recommendations*. URL: <http://www.motill.eu> (data zvernennia 11.01. 2023)
- Zou, B. (2015). Exploring Mobile Apps for English Language Teaching and learning. *Proceedings of the 2015 EUROCALL Conference*. Padova. Italy. PP. 564–568.

USING OF MOBILE APPLICATIONS IN LEARNING ENGLISH

Liudmyla Moroz

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Head at the Department of Foreign Languages,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0002-2750-8694,
e-mail: kafedrarshu@ukr.net

Vladyslav Kovaliuk

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages,
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0001-6419-7197,
e-mail: ftaalazol72@gmail.com

Iryna Maslo

Assistant at the Department of Foreign Languages,
The National University of Water and Environmental Engineering,
Rivne, Ukraine
ORCID: 0000-0002-8637-5000,
e-mail: i.m.maslo@nuwm.edu.ua

Abstract. The article is devoted to the actual problem of the possibilities of using in formation and communication technologies in the process of learning English. The authors of the article reveal the concept of mobile learning and consider its advantages in teaching foreign languages. It is noted that mobile learning today is a new and developing area of education, a distinctive feature of which is the creation of a new learning environment and the fact that the task of the teacher is to help students choose the necessary products that can maximize language learning, there by individualizing the learning process. In the authors' opinion, the practical use of mobile applications has a huge potential in increasing the efficiency of the process of learning foreign languages and can significantly improve the process of foreign language training of students, open its new sides and turn it from a serious time-consuming work into an exciting activity. Practice shows that they have a considerable advantage over traditional teaching methods: intensification of independent activity, individualization of learning, increase of cognitive activity and motivation of learning. The article provides a brief overview of mobile applications for teaching English and the experience of their use in students' independent work.

Keywords: information and communication technologies, mobile learning, educational mobile applications, independent work of students.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2023 р.